

УДК 343.1

DOI: 10.31733/15-03-2024/1/643-644

Гліб БАРАБАШ

викладач кафедри

кримінально-правових дисциплін

Дніпропетровського державного

університет внутрішніх справ

МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО ПІД ЧАС КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ У СУЧАСНИХ УМОВАХ

Міжнародне співтовариство розробило загальноприйнятні міжнародні угоди у сфері кримінального судочинства, спрямовані на забезпечення можливості державам-учасницям надавати одна одній правову допомогу у кримінальному судочинстві.

У XXI столітті спостерігається наростання транснаціональної злочинності, коли все більше осіб, звинувачених у скоєнні кримінальних порушень на території певної країни, намагаються ухилитися від відповідальності, приховуючись в інших країнах. Отже, зусиль однієї або навіть кількох держав недостатньо для ефективного протистояння злочинним актам. Способом вирішення цієї проблеми є активне міжнародне співробітництво в області кримінального слідства.

Необхідність урегулювання перейняття кримінального переслідування у національному законодавстві України викликана також іншими причинами, до яких можна віднести проблему встановлення єдиного підходу до регулювання окремих питань перейняття кримінального переслідування. Концептуальна неузгодженість між положеннями КК України та КПК України щодо міжнародного співробітництва під час кримінального провадження полягає у тому, що окремі з положень першого кодексу мають кримінально-процесуальний характер (зокрема, частина третя ст. 10 КК України в чинній нині редакції), а окремі з положень другого кодексу – кримінально-правовий характер (наприклад, частина п'ята ст. 598, частина четверта ст. 610 КПК України) [1, с.216].

Необхідність міжнародного співробітництва під час проведення кримінального судочинства породила один з найважливіших принципів міжнародного права - принцип співробітництва держав відповідно до Статуту ООН.

Цей принцип передбачає зобов'язання держав співпрацювати незалежно від їх політичних, економічних, соціальних і правових систем. З правового погляду цей принцип не є абсолютним, оскільки формально примусити будь-яку державу до співпраці виявляється складним завданням. Таким чином, відсутність законодавчого механізму, що обов'язково регламентує цей зобов'язання, є вкрай розуміючою.

У сучасному стані правового регулювання міжнародного співробітництва у кримінальному судочинстві в Україні відзначається зростанням важливості і ролі міжнародного та національного права в контролі за злочинними подіями та застосуванні заходів державного примусу до осіб, що вчинили кримінальні правопорушення.

Співпраця між країнами у кримінальному судочинстві повинна базуватися на відповідних нормах, що діють у міжнародних системах державного права. Ці норми визначені у джерелах права, які регулюють взаємодію держав у кримінальному судочинстві.

Міжнародне співтовариство розробило загальноприйнятні міжнародні угоди у сфері кримінального судочинства, спрямовані на забезпечення можливості державам-учасницям надавати одна одній правову допомогу у кримінальному судочинстві. Ці угоди також визначають процедури прийняття рішень щодо екстрадиції або порушення кримінального переслідування у випадках, коли неможливо виконати примусове рішення суду стосовно особи, яка перебуває на території запитуваної держави, та інші схожі питання [2].

Структура цього правового регулювання має дві частини: міжнародну та внутрішньодержавну. Міжнародна частина включає міжнародні договори, які Україна уклала або ратифікувала, що повністю або частково регулюють питання процесуального співробітництва.

На сьогодні можна визначити, що внутрішнє законодавство України досягло якісного піднесення, що пов'язане з прийняттям Кримінально-процесуального кодексу України. У цьому кодексі введено розділ, присвячений "Міжнародному співробітництву під

час кримінального провадження", який визначає порядок та коло суб'єктів, що надають міжнародно-правову допомогу у кримінальних провадженнях [3, с.250].

Таким чином, у вітчизняному кримінально-процесуальному законодавстві з питань регулювання міжнародного співробітництва виділяють декілька законодавчих блоків: конституційні норми, норми чинних міжнародних договорів та норми Кримінально-процесуального кодексу України та інших законів України.

Підсумовуючи вищевикладене, слід зазначити, що розвиток у сфері процесуального права України та міжнародне співробітництво у сфері боротьби зі злочинністю взаємодіють між собою та, як і будь-які інші відносини, вдосконалюватимуться разом із розвитком практики застосування кримінального процесуального законодавства. Незважаючи на недоліки та прогалини в регулюванні законодавства, варто констатувати той факт, що Україна досягла значного рівня, порівнянного з іншими країнами у формуванні міжнародно-правової бази у міжнародному співробітництві в сфері кримінального провадження.

1. Фрідман-Козаченко М. М. Міжнародне співробітництво під час кримінального провадження (аналіз нормативно-правового регулювання): Міжнародний юридичний вісник: актуальні проблеми сучасності (теорія та практика). 2019. Вип. 14 с.216

2. Міжнародне співробітництво у кримінальних провадженнях про торгівлю людьми. 2023. URL: <https://wiki.legalaid.gov.ua/index.php?title>

3. Омаров А. А. Проблемні питання застосування інституту підслідності при здійсненні окремих форм міжнародного співробітництва у сфері кримінального судочинства. Наук. вісн. публічного та приватного права. К. 2016. Вип. 3. С. 250–253.

УДК 343.125

DOI: 10.31733/15-03-2024/1/644-646

Володимир КІЯНИЦЯ

старший викладач кафедри
кримінального процесу
та стратегічних розслідувань
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ПІДСТАВИ ТА ПРОЦЕСУАЛЬНИЙ ПОРЯДОК ЗАСТОСУВАННЯ ЗАПОБІЖНИХ ЗАХОДІВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Введення режиму воєнного стану створило потребу внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України (далі КПК України). Ці зміни стосувалися глави 18 розділу II, що регулює питання запобіжних заходів та затримання осіб, а також розділу IX¹, який регламентує спеціальний режим досудового розслідування та судового розгляду в умовах воєнного стану. Ця ситуація призвела до змін у регулюванні практично всіх аспектів суспільного життя, включно з кримінальною юстицією. Вона стала викликом для забезпечення обов'язковості відповідальності за вчинені кримінальні правопорушення, при цьому забезпечуючи безпеку осіб, які залучені до кримінального провадження. З метою пристосування чинного кримінального процесуального законодавства до поточних вимог законодавцем були ухвалені деякі закони, які стосувалися різних аспектів кримінального провадження, включно з питанням вжиття запобіжних заходів.

Ця теза доповіді присвячена аналізу таких аспектів: умов, за яких держава може відмовити у гарантуванні прав та свобод особи згідно з Конвенцією про захист прав людини та основоположних свобод під час воєнного стану; змін, внесених до КПК України щодо обрання запобіжних заходів під час воєнного стану. Система запобіжних заходів, яка визначена в пункті 1 статті 176 КПК України, містить у собі такі заходи, як особиста порука, застава, тримання під вартою та домашній арешт. Основною метою вживання цих запобіжних заходів є забезпечення дотримання підозрюваним або обвинуваченим вимог, які ставляться до них у межах кримінального процесу, а також запобігання можливому неправомірному впливу на розслідування.

У зв'язку з внесенням законодавчих змін, які вплинули на сферу застосування запобіжних заходів у кримінальному провадженні, зокрема таких як «Про внесення змін до